

Małgorzata ŚWIECZKOWSKA

Ośrodek Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej – Luban

MOTYWACJA I POTRZEBY JĘZYKOWE OSÓB UCZĄCYCH SIĘ SPECJALISTYCZNEGO JĘZYKA ANGIELSKIEGO (ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES – ESP)

Osoby uczące się specjalistycznego języka angielskiego – ESP oraz ich potrzeby językowe

W podziale osób uczących się specjalistycznego języka angielskiego (*ESP*) możemy wyodrębnić dwie podstawowe grupy:

- osoby pracujące już od jakiegoś czasu w swojej profesji oraz takie, które są doświadczone lub na zaawansowanym poziomie szkolenia;
- osoby młode, posiadające krótki staż pracy, które dopiero rozpoczynają swoją ścieżkę zawodową, a ich wiedza specjalistyczna jest niewielka.

Pierwsza grupa osób uczących się specjalistycznego języka angielskiego (*ESP*) ma daleko sięgające cele związane z nauką języka obcego. W procesie uczenia się dążą do tego, aby osiągnąć więcej niż tylko sama wiedza językowa. Chcą umieć wykorzystać ją w praktyce (*w wykonywanej pracy*). Istotne są dla nich praktyczne umiejętności językowe. Jednocześnie, w trakcie procesu uczenia się języka wykonują pracę zawodową. W konsekwencji wiele czynników może wpływać na ich zdolność uczenia się. Mogą być zmęczeni lub mieć trudności z koncentracją lub skupieniem uwagi w trakcie zajęć. Często czynnik skłaniający ich do uczestnictwa w zajęciach lub zapisania się na specjalistyczny kurs językowy nie jest związany z ich indywidualną decyzją.

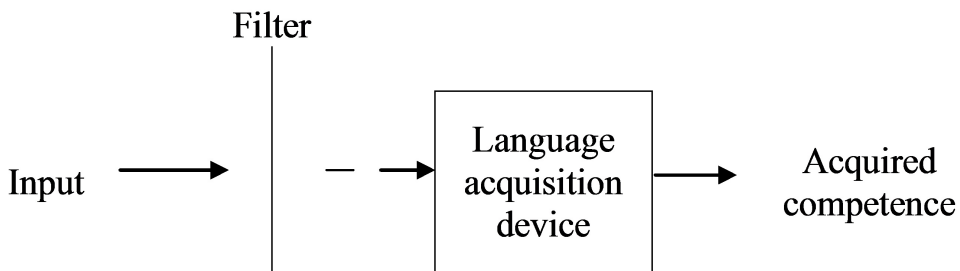
Kolejna cecha powyższej grupy to zróżnicowanie w poziomie znajomości języka obcego oraz specyfiki pracy. Na daną grupę osób uczących się specjalistycznego języka angielskiego mogą składać się: pielęgniarki, lekarze, radiolodzy, osoby zajmujące się pracą biurową; jednak dalej tematem łączącym tą grupę będzie medycyna.

Druga grupa osób uczących się specjalistycznego języka angielskiego (*ESP*) stanowi większe wyzwanie dla nauczyciela, gdyż są to osoby dopiero rozpoczynające swoją pracę zawodową. Często nie roz-

winęli jeszcze pełnego zainteresowania specyfiką wykonywanej pracy i jej dziedziną. Dlatego w tej grupie motywacja pełni bardzo istotną rolę.

Ważnym elementem w procesie uczenia się języka obcego jest pokonanie językowej bariery psychologicznej (*affective filter*) i przełamanie strachu przed ustną wypowiedzią w obcym języku (często na forum innych osób), która w znacznym stopniu wpływa na zdolność uczenia się oraz wypowiadania w języku obcym i zakres przyswajanego materiału.

Jeśli osoba ucząca się specjalistycznego języka angielskiego (*ESP*) czuje się dobrze na zajęciach, nie jest zdenerwowana, jej bariera językowa (*affective filter*) obniża się a co za tym idzie zdolność do przyswojenia materiału językowego wzrasta. Im niższy *affective filter* tym wyższy poziom uczenia się.

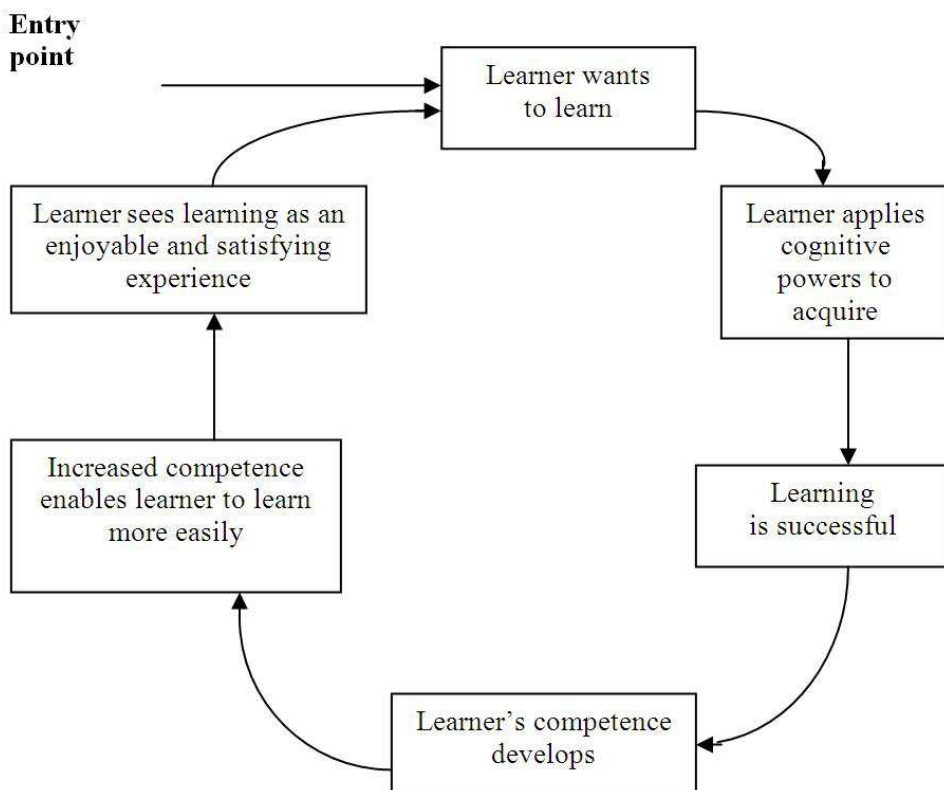

Krashen (1987, p. 32): Fig. 2.2. Operation of the "affective filter".

Takie osoby jak na przykład mechanik samochodowy, hydraulik, lekarz, prawnik czy policjant mają cechę wspólną związaną z specjalistycznymi potrzebami językowymi, które nauczyciel musi zidentyfikować. Tacy słuchacze spotykają się w swojej pracy z technicznym słownictwem specjalistycznym czy dokumentacją w określonej dziedzinie. Często zdarza się, że w pracy wykorzystują specjalistyczny sprzęt oraz muszą umieć przeczytać i zrozumieć instrukcje do nich załączone w języku obcym lub pracują w międzynarodowym zespole osób i współpracują z przedstawicielami innych narodowości.

Motywacja osób uczących się specjalistycznego j. angielskiego

Motywacja w nauce specjalistycznego języka angielskiego (*ESP*) jest bardzo ważnym aspektem stymulującym naukę. Pojęcie motywacji wskazuje, iż zanim uczeń pomyśli o czymś, podświadomie musi najpierw chcieć pomyśleć o tym. Koło pozytywnego procesu uczenia się wskazuje, iż momentem inicjującym naukę jest sama chęć do niej.

Hutchinson & Waters (2008, p. 47): Figure: A positive learning cycle.

Metodyka nauczania języka angielskiego podaje różne definicje motywacji. Oto jedna z nich: *motywacja to wewnętrzny czynnik skłaniający nas do wykonania czynności w celu osiągnięcia czegoś. Ponadto jest to abstrakcyjne pojęcie, które służy do określenia dlaczego ludzie zachowują się i myślą w dany sposób* (Dörnyei, 2007).

Kiedy chcemy coś zrobić zawsze najpierw musi pojawić się powód do działania.

Powszechnie dzielimy motywację na:

- wewnętrzną (intrinsic)
- zewnętrzną (extrinsic)

Motywacja wewnętrzna jest charakterystyczna dla młodych osób uczących się języka obcego, jednak jej poziom maleje wraz z upływem lat. Ten rodzaj motywacji jest związany z wewnętrzną chęcią do nauki, zdobywania wiedzy, a proces jej nabywania jest postrzegany przez słuchacza jako przyjemny i owocny.

Na **motywację zewnętrzną** ma wpływ otoczenie oraz różne czynniki zewnętrzne. Może to być np.: chęć porozumienia się z obcokrajowcem, zdanie egzaminu, otrzymanie promocji lub grantów/nagród finansowych, spełnienie oczekiwań innych osób, funkcjonowanie w kraju obcojęzycznym itp.

Nauczyciel może jednak stymulować i wpływać na motywację zewnętrzną osób uczących się języka obcego w następujący sposób (Ur, 2008):

- **sukces i nagroda** (słuchacze chętniej uczą się i wykonują ćwiczenia, gdy są nimi zainteresowani – wtedy wykonują je poprawnie, sumiennie oraz wkładają w nie więcej uwagi, wysiłku i skupienia);
- **porażka i kara** (porażka w nauce języka obcego nie jest związana ze złą odpowiedzią ale z nienależytym wykonaniem ćwiczenia, wkładaniu mniej wysiłku w naukę, niż faktycznie jest to możliwe, a w konsekwencji nie odnotowywanie postępów w nauce);
- **konkretne i zdecydowane polecenia** (presja nauczyciela motywuje uczniów do nauki. Niejasne i niesprecyzowane polecenia demotywują i obniżają poziom zaangażowania w wykonywane zadania);
- **testy / sprawdziany** (ocenianie i weryfikacja wiedzy słuchaczy motywuje do uważnej nauki);
- **rywalizacja** (chęć zaimponowania wiedzą przed innymi oraz bycie lepszym od innych podnosi poziom motywacji do nauki języka obcego).

Osoby uczące się specjalistycznego języka obcego są także motywowane przez otaczający je świat oraz środowisko w jakim funkcjonują. Dorosłe osoby świadomie decydują się na uczestnictwo w kursie językowym jednak mogą prezentować pozytywną lub negatywną postawę do nauki, dlatego nauczyciel musi być przygotowany na różne poziomy motywacji w grupie uczącej się specjalistycznego języka angielskiego.

Bardzo ważnym elementem w kreowaniu poziomu motywacji jest stworzenie przyjaznego dla słuchacza środowiska do nauki. Kluczowym elementem w nauce specjalistycznego języka angielskiego (ESP) jest dostosowanie zadań oraz materiału do konkretnych potrzeb językowych danej grupy słuchaczy. Materiał powinien być przede wszystkim praktyczny i przydatny w określonej dziedzinie lub branży prezentowanej przez daną grupę uczniów.

LITERATURA

Hutchinson, T., & Waters, A. (2008). English for Specific Purposes. A learning-centred approach. (23rd ed.). Cambridge: University Press.

Harding, K. (2007). English for Specific Purposes. (1st ed.). Oxford: University Press.

Dörnyei, Z. (2007). Motivational Strategies in the Language Classroom. (8th ed.). Cambridge: University Press.

Krashen, S. (1987). Principles and Practice in Second Language Acquisition. London: Prentice Hall International (UK) Ltd.

Ur, P. (2008). A Course in Language Teaching. Practice and theory. (16th ed.). Cambridge: University Press.